

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

СОВЕТ НА ЕВРОПА
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ПЕТТИ ОДДЕЛ

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 22745/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

17 Февруари 2011

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

***Напомена:** Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.*

Во случајот Атанасов против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во судски совет во состав:

Peer Lorenzen, *Претседател,*
Karel Jungwiert,
Mark Villiger,
Мирјана Лазарова Трајковска,
Zdravka Kalaydjieva,
Ganna Yudkivska,
Angelika Nußberger, *судии,*
и Claudia Westerdiek, *секретар на одделот,*

Расправајќи на затворена седница на 25 Јануари 2011,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (но. 22745/06) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (*“Конвенцијата“*) од страна на македонскиот државјанин, г-дин Санде Атанасов (*“жалителот“*), на 20 Мај 2006.

2. Жалителот беше претставуван од г-ѓа В.Коцева, адвокат од Неготино. Владата на Република Македонија (Владата) беше застапувана од страна на нејзиниот агент г-ѓа Р. Лазареска Геровска.

3. Жалителот наведуваше процедурална неправичност, особено дека, не му била дадена можност да присуствува на седницата на Апелациониот суд на 2 Ноември 2005

4. На 5 Фебруари 2009 Претседателот на Петтиот оддел одлучи до Владата да ја комуницира жалбата по однос на должината на постапката. Постапувајќи согласно член 29 став 1 од Конвенцијата, Судот одлучи во исто време да постапува како во однос на допуштеноста, така и во однос на основаноста на жалбата.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

5. Жалителот е роден 1959 и живее во Неготино.

6. На 22 Ноември 2001 година јавниот обвинител побарал од истражниот судија на Основниот суд Неготино (судечки суд) да спроведе истрага против жалителот заради фалсификување на известување/покана за состанок на акционерите на компанијата Н., во која што тој исто така бил акционер (“*известие*”). Жалителот бил обвинет дека измамил значаен број на акционери, потпишувајќи го известиеото и погрешно наведувајќи ги да веруваат дека на дневниот ред на состанокот ќе се разговара само за едно прашање, наместо за осум, како што и било случај. Истражниот судија го испитал жалителот и сослушал 47 сведоци. По завршувањето на истрагата, на 29 Мај 2002 година јавниот обвинител поднел обвинителен акт против жалителот.

7. Судечкиот суд закажал 12 расправи, вклучувајќи го и тоа од 6 мај 2004 година на кое не присуствувал жалителот, иако за истото бил уредно поканет. За време на судењето, судот уште еднаш го испитал жалителот, кој бил застапуван од адвокат поставен по службена должност, ги сослушал 47-те сведоци и извел други писмени докази. На 31.05.2005, само во присуство на адвокатот на жалителот, судечкиот суд го огласил за виновен жалителот и му изрекол затворска казна од 4 месеци условена на една година. Судот не се потпрел на изјавите на сведоците дадени пред менаџментот на компанијата, во која тие негирале дека биле информирани за останатите точки на дневниот ред. Судот ја одбил одбраната за само- достава и сведочењата на шест сведоци на одбраната како неконзистентни и неверодостојни.

8. На 13 Јули 2005 жалителот, кој во тоа време, не бил застапуван од адвокат, поднел жалба против таквата одлука. Тој не побарал да биде известен за датумот на одржување на седницата на Апелациониот суд.

9. На 2 Ноември 2005 Апелациониот суд Скопје ја отфрлил жалбата на жалителот и ја потврдил пресудата на судот. Судот одлучувал на нејавна седница. Јавниот обвинител бил присутен, но не и жалителот. Судот му се обратил на јавниот обвинител со писмена покана од 17 Октомври 2005 и го сослушал нејзиното усно обраќање дека жалбата на жалителот треба да се отфрли.

10. Одлуката му била доставена на жалителот на 21 Ноември 2005.

11. На 19 Јануари 2006 јавниот обвинител го известил жалителот дека нема основ за поднесување на барање за заштита на законитост.

II. ДОМАШНО РЕЛЕВАНТНО ПРАВО

12. Според членот 361 (1) и (3) Законот за кривична постапка, претседателот на судечкиот совет ќе определи судија известител. Овој пак, во случаите кои се гонат по службена должност, ќе го достави предметот до јавниот обвинител кој ќе го разгледа и врати без одлагање. По приемот на предметот, претседателот ќе го одреди датумот на закажување на седница на судечкиот совет. За тоа ќе биде известен јавниот обвинител.

13. Членот 362 (1) и (3) од Законот утврдува дека известие за датумот на одржувањето на седницата се доставува, *inter alia*, до обвинетиот и неговиот адвокат, оштетениот како тужител и приватниот тужител, доколу во рокот определен во жалбата или одговорот на жалбата, тие тоа го побарале или побарале одржување на претрес пред второстепениот суд (член 364 од Законот). Такво известие може да се достави и до страните кои тоа не го побарале, ако нивното присуство може да биде корисно за разјаснување на фактите. Седницата започнува со изложување на извештајот на судијата известител. Советот може да побара дополнителни објаснувања од странките кои учествуваат на седницата. Странките може да предложат, со цел дополнување на извештајот, некои документи од списите на предметот да бидат прочитани. Тие исто така може да нагласат одредени аргументи изнесени во жалбата или одговорот на жалбата.

14. Членот 364 (1) и (2) од Законот утврдува дека второстепениот суд ќе одржи претрес само доколку треба да се изведат нови

докази, или повторно да се изведат определени докази, или доколку предметот не треба да се врати на повторно одлучување. Обвинетиот и неговиот/нејзиниот застапник, јавниот обвинител, оштетениот и било кој сведок или вешто лице, кои треба да се распрашаат ќе бидат поканети да присуствуваат на претресот пред второстепениот суд.

15. Според членовите 404-410 од Законот, јавниот обвинител може да поднесе барање за заштита на законитоста по однос на правосилната одлука. Јавниот обвинител секогаш учествува на седниците на Врховниот суд кога одлучува по барањето за заштита на законитоста. Доколку судот го прифати барањето за заштита на законитоста во корист на осуденото лице, тој не може да ја промени правосилната одлука на негова/нејзина штета во однос на правните квалификации на делото или одредената казна. Доколку барањето за заштита на законитоста е поднесено против осуденото лице, судот може само да утврди повреда на законот без притоа да ја менува правосилната одлука.

ПРАВО

I НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

16. Жалителот се жалеше според член 6 дека принципот на еднаквост на оружјата е повреден и дека должината на постапката била прекумерна. Тој се жалеше дека, наспроти јавниот обвинител, тој бил лишен од можноста да присуствува на претресот пред Апелациониот суд од 2 Ноември 2005 година; дека изјавите на сведоците дадени пред менаџментот на компанијата му биле комуницирани со една година доцнење што го довело до понеповолна положба *vis-à-vis* обвинителот; дека

солсушувањето на сведоците на 6 Мај 2004 година се одвивало во негово отсуство; дека судовите го одбиле неговото барање за повторно распрашување на сведоците; и дека судот сослушал само шест сведоци во негова корист, далеку помалку отколку на обвинителството.

Член 6 став 1 од Конвенцијата, во релевантниот дел гласи:

“ При определување на неговите граѓански права и обврски ..... секој има право на .....судење во разумен рок пред .....трибунал.....”

A. Допуштеност

1. Отстаството на жалителот од претресот на Апелациониот суд од 2 Ноември 2005

17. Владата не изјави никаков приговор за допуштеноста на овој жалбен навод.

18. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на член 35 став 3 од Конвенцијата. Понатаму забележа дека жалбата не е недопуштена по ниеден друг основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена

2. Должина на постапката

19. Судот забележува дека предметните постапки започнале на 22 Ноември 2001 година кога јавниот обвинител побарал истражниот судија да започне истражна постапка против жалителот (види, *mutatis mutandis*, Нанков вс. Република Македонија, А.бр. 26541/02, § 42, 29 Ноември 2007). Тие

завршиле на 21 Ноември 2005 година кога одлуката на Апелациониот суд Скопје од 2 Ноември 2005 година му била доставена на жалителот. Според тоа тие траеле безмалку четири години во два степени од судската надлежност.

20. Судот повторува дека разумноста на должината на постапката мора да биде оценета во светло на околностите на случајот и со повикување на следниве критериуми: неговата сложеност, однесувањето на жалителот и на соодветните власти кои постапувале по случајот, и засегнатиот интерес на жалителот во спорот (види *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

21. Судот смета дека предметот на жалителот бил од сложена природа, особено заради големиот број на сведоци распрашани пред истражниот судија и за време на судењето.

22. Тој исто така забележува дека не постојат значителни одолжувања на постапката кои би можеле да му се припишат на жалителот.

23. По однос на однесувањето на властите, Судот забележува дека на првостепениот суд му требале нешто повеќе од три години за да ја донесе одлуката. Во текот на тоа време, судечкиот суд сослушал 47 сведоци и извел други писмени докази. Имајќи ги предвид материјалите пред него, Судот не наоѓа било каков период на евидентна неактивност на страна на судечкиот суд. На крајот, Апелациониот суд одлучил по жалбата на жалителот за само четири месеци.

24. Наспроти ваквата позадина, Судот смета дека целокупната должина на постапките не била прекумерна (*види Бајрактаров vs. Република Македонија (дец.)*, но. 34112/02, 18 Ноември 2008). Според тоа жалбениот навод на жалителот по однос на должината на постапката е очигледно неоснован во смисла на Член 35 § 3 (а) од Конвенцијата и мора да биде отфрлен во согласност со Членот 35 §§ 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

3. Останати жалбени наводи

25. Судот ги испита останатите жалбени наводи според членот 6 од Конвенцијата. Сепак во светло на сите материјали со кои располага, и по однос на сите прашања кои се во негова надлежност, Судот најде дека тие не откриваат појава на повреда на правата и слободите утврдени со Конвенцијата или нејзините протоколи.

26. Следува дека овој дел од жалбата е очигледно неоснован и мора да биде отфрлен во согласност со Член 35 став 3(а) и 4 од Конвенцијата.

Б. ОСНОВАНОСТ

1. Произнесувања на странките

27. Жалителот тврдеше дека, наспроти неговиот пропуст да бара присуство на претресот, Апелациониот суд требал да го извести, како што тоа е утврдено во членот 362(3) од Законот.

28. Владата тврдеше дека жалителот не побарал во својата жалба да биде известен за претресот на Апелациониот суд Скопје, иако тој имал право тоа да го стори во согласност со членот 362 од Законот (види точка 13 понапред). Бидејќи станувало збор за дело за кое се гонело по службена должност, присуството на јавниот обвинител било засновано на членот 361 од Законот.

2. Одлука на Судот

29. Судот повторува дека принципот на еднаквост на оружјата-еден од елементите на поширокиот концепт на правично судење- бара на секоја од странките да им биде дадена разумна можност да го претстават својот случај според условите кои не го ставаат во суштинска неповолна положба *vis-à-vis* неговиот противник. Тоа претпоставува, во принцип, можност за странките на судењето да се запознаени со, и да ги коментираат сите предложени докази или доставени произнесувања, дури и од независен член на националниот правен сервис, во правец на влијание на судската одлука (*види Kress v. France [GC], no. 39594/98, §§ 72 and 74, ECHR 2001-VI*).

30. Понатаму, од државата која воспоставува апелациони или касациони судови, се бара да обезбеди дека лицата кои подлежат на законот ќе ги уживаат пред тие судови гаранциите содржани во Членот 6 (*види Delcourt v. Belgium, 17 January 1970, § 25, Series A no. 11*).

31. Во овој контекст, треба да се нагласи битноста на, *inter alia*, појавата на правично правораздавање и на зголемената

сензитивност на јавноста за правичното правораздавање (*види Borgers v. Belgium, 30 October 1991, § 24 in fine, Series A no. 214-B*).

32. Навраќајќи се на фактите на конкретниот случај, Судот забележува дека Апелациониот суд Скопје имал јурисдикција да го испитува случајот како по однос на фактите така и по однос на примена на законот и да направи целосна проценка на прашањето за вината на жалителот или негова *невиност* (*види Ивановски vs. Република Македонија (дец.), no. 21261/02, 29 Септември 2005*). Тој одлучувал по жалбата на нејавна седница, на датум за кој што бил известен јавниот обвинител согласно членот 361(1) од Законот (види точка 12 понапред). Јавниот обвинител присуствувал на седницата и усно дал завршен исказ барајќи жалбата на жалителот да биде одбиена. Апелациониот суд се осврнал на исказот во својата одлука. Жалителот не бил присутен и не можел да даде одговор на таквиот исказ. Во врска со ова Судот забележува дека жалителот не го искористил своето право според членот 361(1) од Законот (*види, a contrario Настеска в. Република Македонија, no. 23152/05, § 17, 27 Мај 2010*). Како резултат на тоа, тој не бил известен за седницата на Апелациониот суд. Понатаму судот не го побарал неговото присуство иако тој имал таква јурисдикција според членот 362(1) од Законот (види точка 13 понапред). Според мислењето на Судот, пропустот на жалителот да побара известување не требало да биде земено за него како прејудуцирање на статусната нееднаквост која ја создава законот, кој одредува дека само јавниот обвинител има право автоматски да биде известен за седниците на Апелациониот суд, додека го ограничува тоа право за обвинетиот само во случај ако тој тоа го побарал. Владата не обезбеди разумно

објаснување за процедураланата нееднаквост која произлегува од Законот. Понатаму, очигледно е дека таквата привилегија е лимитирана исклучиво за јавниот обвинител (член 361(1) од Законот и не се однесува на ниту едно физичко лице кое се појавува како приватен тужител (член 362(1) од Законот). Судот не гледа причина зошто ваков привилегиран третман му се дава на јавниот обвинител, како државно тело, кој учествува во постапката и според тоа претставува противник на жалителот.

33. Судот смета дека присуството на јавниот обвинител на затворените седници на Апелациониот суд, овозможил со самото нејзино присуство, дополнителна можност да го зајакне својот став нејавно, без страв дека ќе биде оспоруван од жалителот (*види Borgers v. Belgium, § 28, citiran ponapred i Lobo Machado v. Portugal, 20 February 1996, § 32, Reports of Judgments and Decisions 1996-I*).

34. Во светло на сето изнесено понапред, Судот смета дека постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата заради присуството на јавниот обвинител на седницата на Апелациониот суд од 2 Ноември 2005 година, за која што жалителот не бил ниту известен.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

3. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“ Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штета, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетенитот.”

А. Штета

36. Жалителот бараше 16.000 Евра за материјална штета за изгубен приход заради неговата незапосленост. Тој исто така бараше 10.000 Евра за нематеријална штета за претрпен стрес и страдање предизвикани од наводните повреди.

37. Владата ги оспори овие барања како неосновани. Тие понатаму изјавија дека не постои причинско последична врска помеѓу наводните повреди и бараната штета.

38. Судот не забележува некоја причинско-последична врска меѓу најдената повреда и бараната материјална штета; заради тоа го отфрла ова барање. Од друга страна, жалителот мора да претрпел нематеријална штета како резултат на повреда на принципот на еднаквост на оружјата. Водејќи се од соодветна и правична основа, му доделува износ од 3000 евра за нематеријална штета плус било кои издатоци кои можат да бидат наплатени.

Б. Трошоци и надоместоци

39. Жалителот исто така побара 200 евра за трошоци и надоместоци што ги имал пред домашните судови. Тој не побара надомест на трошоците и надоместоците направени во постапката пред Судот.

40. Владата ги оспори овие барања како неосновани споредјќи дека не биле доставени никакви докази за тоа дека трошоците всушност биле направени.

41. Согласно праксата на Судот, жалителот е овластен само на трошоците навистина и неопходно направени во врска со најдената повреда, а се разумни по висина (*види Костовска вс. Република Македонија, А.бр.44353/02, § 62, 15 Јуни 2006*). По однос на трошоците и надоместоците направени во домашните постапки, Судот забележува дек таквите трошоци не се направени со цел да се бара низ домашниот правен систем превенција и поврат од повредата најдена од страна на Судот (*види Борис Стојановски вс. Република Македонија, А.бр. 41196/06, § 64, 6 Мај 2010*). Според тоа го отфрла барањето на жалителот по овој основ

В. Затезна камата

42. Судот смета за соодветно дека затезната камата треба да се исплати според најниската камтна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат 3 процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува*, со пет гласа спрема два, жалбата во однос на принципот на еднаквост на оружјата, *за допуштена*;
2. *Го прогласува* едногласно остатокот на жалбата *за недопуштен*;
3. *Смета*, со пет гласа спрема два, дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата;

4. Смета едногласно дека

(а) Тужената држава треба да му исплати на жалителот во рок од 3 месеци од конечноста на пресудата согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, 3.000 Евра на име нематеријална штета конвертирана во национална валута, по стапка на денот на исплатата;

б) По протекот на горе наведените три месеци сè до исплатата, ќе се засметува камата на горенаведените износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, за периодот до плаќањето плус 3 процентни поени.

5. *Го отфрла* едногласно остатокот од барањето на жалителот за правична оштетаИзготвено на англиски и доставено на писмено на 17 Fevruari 2011 година, согласно членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Claudia Westerdiek
Секретар

Peer Lorenzen
Претседател

Во согласност со член 45 став 2 од Конвенцијата и правилото 74 став 2 од Деловникот на судот, заедничкото издвоено мислење на судиите Jungwiert и Villiger е составен дел на ова пресуда

P.L.

C.W

ЗАЕДНИЧКО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ
JUNGWIERT И VILLIGER

[(Превод)]

Ние гласавме против мнозинството кое најде повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата заради присуството на јавниот обвинител на седницата на Апелациониот суд од 2 Ноември 2005 година, за која што жалителот не бил известен. Мнозинството сметаше дека Законот за кривична постапка (Законот), кој предвидува дека само јавниот обвинител има автоматско право да присуствува на седниците на Апелациониот суд, додека го ограничува тоа право за осудениот само во случај ако тој/таа тоа го побара, создава статутарна нееднаквост, што самото по себе е спротивно на правичното судење.

Се согласуваме дека Законот (членови 361(1) и 362(1), види Релевантна домашна регулативе понапред) не ги ставаат јавниот обвинител и тужениот во еднаква положба во поглед на известувањето за седниците на Апелациониот суд. Сепак, нагласуваме дека улогата на Судот не е да постапува *in abstracto* за компатибилноста на одредбите на националната легислативе со Конвенцијата, туку да процени *in concerto* каков ефект примената на правото имала врз правата на жалителот според членот 6 од Конвенцијата (види, *mutatis mutandis*, *Klass and Others v. Germany*, 6 September 1978, § 33, Series A no. 28). Во конкретниот случај, не е спорно дека жалителот не побарал во својата жалба Апелациониот суд да го извести за датумот на одржување на седницата. Ова барање не претпоставува преземање на било какви особено комплексни поединости:

едноставно укажување во неговата жалба по однос на тоа би било сосем доволно. Доколку жалителот истакнел такво барање во неговата жалба, Апелациониот суд би бил обврзан, *ex lege*, да го извести жалителот за својата седница. Како последица на тоа, неговиот пропуст да бира известување за датумот на седницата би можело да се третира како експлицитно дури свесно пренебрегнување од негова страна на правото да присуствува на седницата на апелацијата (види, *mutatis mutandis*, *Hermi v. Italy* [GC], no. 18114/02, §§ 77-103, ECHR 2006-XII). Тоа дека тој се застапувал лично самиот себеси, а не преку адвокат, е работа на неговиот личен избор и не може да се смета како имплицирање дека тој не бил во можност да ги сфати последиците од неговиот пропуст.

Во светло на сето понапред изнесено и имајќи ја предвид природата на седницата на Апелациониот суд, која е сосем спротивна од претрес (член 362 став 3 и 364 став 1 од Законот, види релевантна домашна регулатива понапред) на мислење сме дека жалителот не сторил се што можело разумно да се очекува од него со цел да го обезбеди своето право да присуствува на седницата на Апелациониот суд Скопје од 5 Ноември 2005 година. Според тоа ние не може да се согласиме со мнозинството дека повредата на принципот на еднаквост на оружјата произлегува директно од Законот.